

MÜELLİFİ BİLİNMEYEN BİR KERBELÂ MERSİYESİ

Fâti̇h Ramazân SÜER *

ÖZET

Mersiye; Arap, Fars ve Türk edebiyatlarında özellikle ölenin veya kaybedilen değerlerin ardından onu öven ve kaybının üzüntüsünü terennüm eden şiirlerin genel adıdır. Bu genel ad zamanla özelleşip "Kerbela Mersiyesi" şeklini almış ve Kerbelâ Olayı'nı dile getirir olmuştur. Kerbelâ mersiyesi sayesinde tarih sayfalarında yer alan bu vahim olay, edebiyatımızda da yer bulmuştur. Bu çalışmada, Hz. Hasan'a ve Hz. Hüseyin'e isim verilme hâdisesini ve bu iki Peygamber torununun şehadet şerbetini içme hâdisesini anlatan, müellifi bilinmeyen bir manzume ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Hz. Hasan, Hz. Hüseyin, Mersiye, Kerbelâ.

A KARBALA DIRGE WHICH AUTHOR UNKNOWN

ABSTRACT

Dirge is; a general name of poem which sings pleasantly after especially a decedent or a valuable thing, to express sadness of them or to commend them in Arab, Persian and Turkish literature. The general name acquires a character of its own with time and become "Karbala Dirge" and tells the event of Karbala. The grave event, which take a place in the paper of history, find a place in our literature too. In this research, investigated a poem which its author is unknown and tells the case of giving name to Hasan highness and Hüseyin highness and the two grandsons of the prophet death case.

Key Words : Hasan, Hüseyin, Dirge, Karbala.

İslâm târihinin önemli olaylarından biri olan Kerbelâ hâdisesi, olayın meydana geldiği tarihten günümüze kadar Müslümanları mezhep, meşrep ayırt etmeksizin eleme gark eden vahim bir olaydır. Bu vahim olay, sadece İslâm tarihini değil tüm insanlık tarihini derinden sarsan bir husûsiyete hâizdir. Peygamber torununun hunharca şehit edilişi, vuku bulduğundan itibaren edebiyatta, tarihte ve din bilimlerinde değinilen müşterek bir konudur. Her şeyden önce tarihî bir vaka olan Kerbelâ hâdisesi

---

* C.Ü Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk-İslâm Edebiyatı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi.

Türk, Arap ve Fars edebiyatlarında çokça ele alınmış ve alınmakta olan bir muhtevadır. Ele alınıştaki çokluk, ortaya konulan eser sayılarından anlaşılmalıdır, ki bu bağlamda İran edebiyatında Kerbelâ ile ilgili yazılmış 184, Arap edebiyatında 96, Türk edebiyatında 139 ve Batı'da 32 adet eser çalışması vardır¹.

Bu muhtevanın sıkça işlenmesi Müslüman milletlerin edebiyatlarında “Kerbelâ mersiyesi, muharremiyeler, maktel-i Hüseyin”ler gibi türlerin ortaya çıkmasında etken olmuştur. Yazımızın başlangıcında konumuzu ilgilendiren bu edebî türler hakkında kısa bilgiler vermekte fayda görüyoruz.

Konu ölüm olunca şüphesiz akla ilk gelen türler, maktel ve mersiye'dir. Sözlükte “öldürmek” anlamındaki “*katl*” kökünden türeyen maktel “Birinin öldürüldüğü yer veya öldürülme zamanı; vahşice öldürme; ölümlere sebep olan büyük savaş” demektir. Hz. Peygamber döneminden itibaren İslâmiyet'le ilgili mücadeleler, hilâfet meselesinden kaynaklanan öldürmeler “Ahbâr, tarih, ensâb” kitaplarında genellikle maktel kelimesiyle karşılanmış ve ayrı bölümler halinde kaleme alınmıştır².

Ölüm muhtevalı bir diğer tür olan mersiye; Arap, Fars ve Türk edebiyatlarında özellikle ölenin veya kaybedilen değerlerin ardından onu öven ve kaybının üzüntüsünü terennüm eden şiirlerin genel adıdır. Geleneğe göre mersiye'de ölenin cömertlik, konukseverlik, güçsüzlüğü koruma, cesaret ve kahramanlık gibi meziyetleri; ilmi ve irfânı yanında dünyâ hayatının fâniliği anlatılır, geride kalanlar sabra dâvet edilir ve konu hikmetli sözlerle desteklenir. Konularına göre farklı özellikler gösteren mersiye'de; destanî, dinî, tasavvufî, felsefî ve sosyal konulu örnekler şeklinde gruplandırmak mümkündür. Bunların içerisinde yazımızı ilgilendiren grup dinî mersiye'dir. Dinî mersiye'nin başında Kerbelâ imamlarının öldürülmesi ve Mâsûm-ı Çehâr-deh'in seyahatleri vesilesiyle yazılan şiirler gelmektedir. Bu konuda ilk eserlerden biri VI. (XII.) yy.ın ilk yarısında Kavâmî-i Râzî tarafından ortaya konulmuştur³.

Kerbelâ mersiyesi, Hz. Hüseyin'in şehâdetini anlatan makteller, zamanla bestelenmeye de başlanmıştır ki bestelenen bu şiirlere de

¹ Ali Aksu, “Kerbela Literatürü”, *Çeşitli Yönleriyle Kerbela (Tarih Bilimleri)*, Editör Doç.Dr. Âlim Yıldız, Sivas 2010, C. I, s. 341-376.

² Şeyma Güngör, “Maktel”, *DİA*, Ankara 2003, C. 27, s. 455.

³ M. Faruk Toprak, “Mersiye”, *DİA*, Ankara 2004, C. 29, s. 215-217.

“Muharremiye” denilmiştir⁴. Böylelikle edebiyatımızda yeni bir tür doğmuştur.

İbn-i Âsâkir'den rivayetle “Ehl-i Beyt'i seveni Hak Teâlâ sever, (onlara) buğz edene de buğz eder” hadis-i şerifi şîârınca Müslüman kâlem-ler, zamanla Ehl-i Beyt'e olan sevgilerini daha da pekiştirmek için adına daha sonralar “Maktel-i Hüseyin” denilen eserler ortaya koymuştur. Maktel-i Hüseyinler; Hz. Hüseyin'in ve yakınlarının Kerbelâ'da şehit edilmişlerini anlatan eserlerin genel adıdır. Bu konuda ilk eser “*Maktelü'l-Hüseyin*” adıyla Câbir el-Cu'fî (ö.128/ 746) tarafından kaleme alınmışsa da günümüze ulaşan ilk metin Ebû Mihnef'in (ö.157/ 774) “*Maktelü'l-Hüseyin*”idir⁵.

Hazret-i Hasan'a ve Hüseyin'e isim konulması, edebiyatımızda değinilen önemli konulardandır. Peygamber torunlarının isimlerinin, Cebrail (a.s.) aracılığıyla Allah tarafından konulması bu konuyu önemli kılan nedendir. Hz. Hasan'a ve Hüseyin'e isim verilme hâdisesi şöyle anlatılmaktadır: “Şehîd lâkabıyla meşhûr ve 'Seyyidü's-Şühedâ' ünvanıyla bütün dinî ve edebî metinlerde kendisine kudsiyet atfedilen Hz. Muhammed'in sevgili torunu Hz. Hüseyin'in isminin Cebrail vâsıtasıyla Allah tarafından gönderildiği birçok kaynakta geçmektedir. Bu konuda Hz. Ali şöyle demektedir: “Ben harbi, darbı sever bir adamdım. Hasan doğduğu zaman ona 'Harb' ismini koymuştum. Resûlullâh Aleyhisselâm geldi. “Gösteriniz oğlumu bana, ne isim koydunuz ona?” diye buyurdu. “Harb ismini koydum.” dedim. “Hayır, o Hasan'dır.” buyurdu. Hüseyin doğduğu zaman da ona 'Harb' ismini koymuştum. Resûlullâh Aleyhisselâm geldi. “Gösteriniz oğlumu bana, ne isim koydunuz ona?” diye buyurdu. “Harb ismini koydum.” dedim. “Hayır, o Hüseyin'dir.” buyurdu. Üçüncü oğlan doğduğu zaman yine ona 'Harb' ismini koymuştum. Resûlullâh Aleyhisselâm geldi. “Gösteriniz oğlumu bana, ne isim koydunuz ona?” diye buyurdu. “Harb ismini koydum.” dedim. “Hayır, o Muhassin'dir.” buyurdu. Sonra da ben bunlara “Hârûn

⁴ Ayrıntı için bkz. Mustafa Uzun, “Muharremiye”, *DîA*, İstanbul 2006, C.31, s. 8-9.

⁵ Şeyma Güngör, “Maktel-i Hüseyin”, *DîA*, Ankara 2003, C.27, s. 456-457.

(a.s.)'un oğulları 'Şebber, Şebbir, Müşebbir'in isimlerini koydum." buyurdu.⁶

Hız. Hasan'a isim konulması konusunda edebiyatımızda Maktel-i Hüseyin denilince akla ilk gelen eser olan Fuzûlî'nin "*Hadikatü's-Süeda*" (Ermişlerin Bahçesi) adlı eserinde "Hazret-i İmam Hasan'ın Belâ Meclisinde Bekâ Şerbetini Nasıl İçtiğinin Beyânı" adlı kısımda şunlar yazılıdır: Rıdviye sahifelerinde yazılıdır ki Amis kızı Esmâ şunu anlatmıştır: "İmam Hasan doğduğu zamanda ben (onun) ebesi idim. O saadet kubbesinin güneşi ismet göklerinde parıldadığı zaman o velilik günlüğünün fidanı, iffet bahçesinde büyüyüp varlık fezasında vücuda gelince bu müjdeyi Hazret-i Resûl duydu. Fâtıma'nın evine saadetli gölgesini salıp şehzâdenin yanına getirilmesini emretti. Ben İmam Hasan'ı kehribar renginde bir hırkaya sardım. Huzura getirdim. Hazret-i Resûl tatlı bir yüzle "Ey Esmâ, sana bir çok kere demedim mi ki benim evladımı sarı hırkaya sarma." diye buyurdu. Ben de fermanı üzerine Hasan'ı kâfur renginde bir hırkaya sardım, mübârek eline verdim. Hazret-i Resûl çocuğun kulağına ezan okuyup Hazret-i Ali'ye sordu: "Bu çocuğun adını ne koydun?" Hz. Ali: "Yâ Resûlullah evladına isim koymakta senin önüne geçemezdim; fakat hatırıma gelen şu idi ki iznin olursa 'Harp' adını koyayım, veya 'Hamza' diyeyim." Hazret-i Muhammed buyurdu ki: "Hüdâ'nın hükmü her şeyden önce gelir." Bunu söylerken Cebrail gökten inip dedi ki: "Yâ Resûlullah ulu Tanrı selâm eder. Buyurur ki Ali sana Mûsâ'ya Hârûn'un yakın olduğu mertebede yakındır. Onun oğluna Hârûn'un oğlunun adını koy." Hz. Muhammed sordu: "Onun ismi nedir?" Cebrail cevap verdi : "Şepper'dir ve Şepper Süryani dilinde Hasan demektir." Böylece Hazret-i Ali'nin çocuğunun adını Hasan koydular⁷.

Bu söylediklerimizle beraber Peygamber torunlarına isim verilme hâdisesi hakkında iki müstakil eser dahi yazılmıştır. Bu eserden biri İsmail Hakkî'nin "*Risâle-i Hüseyniyye*" adlı eseri bir diğeri de Niyazi Mısrî'nin "*Risâle-i Hüseyinî-i Mısrî*" adlı eseridir⁸.

⁶ Mehmet Arslan, "İsmail Hakkî'nin Hüseyin İsmi'nin Fazileti ve Özellikleriyle İlgili Eseri: Risâle-i Hüseyniyye", *Çeşitli Yönleriyle Kerbela (Edebiyat)*, Editör Doç.Dr. Âlim Yıldız, Sivas 2010, C. II, s. 69-94.

⁷ Fuzûlî, *Hadikatü's Süeda*, Sadeleştiren M. Faruk Gürtunca, Huzur Yayınevi, İstanbul 2003, s. 233.

⁸ Mehmet Arslan, a.g.m., s. 72-74.

Kerbelâ'da şehit edilen Hz. Hüseyin'in ağabeyi, Hz. Hasan'ın zehirlenerek şehit edilmesi edebiyatımızda değinilen konulardandır. Gerek üzerinde çalıştığımız metinde gerekse de Fuzûlî'nin *Hadikatü's Süeda* adlı eserinde Hz. Hasan'ın karısı tarafından şehit edildiği yazmaktadır. *Hadikatü's Süeda*'da Hz. Hasan'ın birkaç kere zehirlendiği; ama bunlardan dua ile şifa bulduğu ve son olarak Hz. Hasan'ın karısı Câde'nin elmas parçalarını Hz. Hasan'ın yanı başında duran testiye attığı, Hz. Hasan'ın testideki suyu içince ciğerinin yetmiş parça olup boğazından döküldüğü ve şehâdet şerbetini içtiği yazmaktadır⁹. Bunun gibi Hz. Hasan'ın karısı tarafından zehirlendiğini yazan başka kaynaklar¹⁰ olduğu gibi onun karısı tarafından değil de Muaviye ve Yezid tarafından zehirlendiğini söyleyenler de vardır¹¹. Kaynakların Hz. Hasan'ın Muaviye tarafından zehirlendiğini söylemesi, şüphesiz müelliflerin Muaviye'ye buğz ettiklerinin açıkça bir göstergesidir.

Üzerinde çalıştığımız metin, Süleymâniye Kütüphanesi, H.Şemsi F.Günören bölümü numara 35'te kayıtlı ve müellifi bilinmeyen bir mecmuanın 110b-121b varakları arasındadır. Bu mecmuada yukarıda bahsettiğimiz konularla ilgili "Hazret-i Ali'nin Oğullarına Hasan ve Hüseyin Dediklerinin Sebebini Beyân Eder", "Hazret-i Hasan'ın Ağuyla Öldüğünü Beyân Eder" ve "Hazret-i Hüseyin'in Kerbelâ'da Şehit Olduğunu Beyân Eder" olmak üzere üç başlık bulunmaktadır. Mesnevî nazım şekliyle yazılan metnin tamamı 287 beyittir. Başlıkların sırasından da anlaşılacağı üzere metin, "Hazret-i Ali'nin Oğullarına Hasan ve Hüseyin Dediklerinin Sebebini Beyân Eder" başlığı altında kalleşçe şehit edilen Hz. Hasan'ın ve yürekleri burkan o vahim olayın kahramanı Hz. Hüseyin'in dünyâya gelişlerini ve adlarının konulmasını anlatarak başlar. Bu bölüm 41 beyittir. Metin,

Pes ol vakt kim Hasan dünyâya geldi
Bu âlemler kamu şâd oldı güldi

⁹ Fuzûlî, a.g.e., s. 245.

¹⁰ Ayrıntı için bkz. Ethem Ruhi Fıçlalı, "Hasan", *DİA*, İstanbul 1997, C. 16, s. 282-286.

M.Necatî Bursalı, *Peygamber Çiçekleri Hz. Hasan ve Hüseyin*, Cümle Yayınları, İstanbul 1978, s.131-132.

¹¹ Ayrıntı için bkz. Yrd.Doç.Dr.Hüseyin Algül, "Hz.Hasan Devri", *İslâm Tarihi Ansiklopedisi*, Gonca Yayınevi, İstanbul 1986, C.II, s.551-558.

beyitiyle Hz. Hasan'ın doğumuyla başlar. Hz. Hasan doğduğu zaman Cebrail (a.s.) Allah'ın Hz. Ali'nin Hz. Muhammed'e, Hz. Hârûn'un Hz. Mûsâ'ya olan yakınlığı derecede yakın olduğu haberiyle gelir. Bu yakınlıktan ötürü Allah, Peygamberin torununa Arapça karşılığı "Hasan" olan, Hz. Hârûn'un büyük oğlunun adı, "Şebber" isminin konulması ister. Hz. Muhammed de Allah'ın bu isteği üzerine torununa bu ismi verir. Daha sonra Hz. Hüseyin dünyâya gelince aynı durum yaşanır. Bu sefer Allah, yeni doğan torununa, Arapça karşılığı "Hüseyin" olan, Hz. Hârûn'un küçük oğlunun adı "Şebbir" in isminin konulmasını ister ve Peygamberimiz bu ismi koyar.

Hz. Muhammed, üç dört yaşına gelen torunlarıyla oynarken Hz. Hasan'ı ağzından, Hz. Hüseyin'i de boğazından öper. Daha önceleri Hz. Hasan'ın ve Hüseyin'in isimlerini koymak için gelen Cebrail (a.s.) bu sefer Peygamber'e torunlarının şehit edilecekleri haberi ile gelir. Dedelelerinin torunlarını sevip, öpmesi üzerine Allah, Cebrail (a.s.) vasıtasıyla Efendimize kara, sarı ve kızıl renkli üç elbise gönderir. Yaratan, bu elbiselerin kara olanı Peygamber Efendimizin, sarı olanı Hz. Hasan'ın ve kızıl olanı da Hz. Hüseyin'in giymesini söyler. Elbiselerin renklerinden anlaşılacağı üzere Hz. Muhammed'in yas tutacağı, Hz. Hasan'ın zehirleneceği ve Hz. Hüseyin'in kanının akıtılacağı tahmin edilmektedir. Ayrıca şu beyitler:

Anun kim öpdün ağzından ben anı
Ağu içirem uçup gide cânı

Dahi anın öpdün boğazından
Benim hükmüm budur dinlegil andan

Kafasından boğazlatdıram anı
Ki atşân olup uça tatlu cânı (35-37. Beyitler)

cennet seyyitlerinin şehâdet şerbetini nasıl içeceğini alenen bildirmektedir. Ayrıca bu ifadelerle dinî metinlerde¹² bahsedilen Peygamber torunla-

¹² Ayrıntı için bkz. Abdullah Kahraman, "Hz. Hüseyin'in Öldürüleceğini Bildiren Rivâyetler Açısından Hadis Kaynaklarında Kerbela Olayı", *Çeşitli Yönleriyle Kerbela (Din Bilimleri)*, Editör Doç.Dr. Âlim Yıldız, Sivas 2010, C.III, s. 23-58.

rının şehit olacakları haberinin önceden Peygamber'e bildirilmesini edebî metinlerde de görmüş oluyoruz.

Hız. Hasan'a ve Hüseyin'e isimleri konulduktan ve şehit olacakları bildirildikten sonra metinde "Hazret-i Hasan'ın Ağuyla Öldüğünü Beyân Eder" başlığı ile ikinci bölüme geçilir. Bu bölüm 64 beyittir. Hız. Ali'nin vefatıyla Hız. Hasan'ın halife olması Emevi halifesi Muâviye'yi, rahatsız etmiştir. Muâviye, Hız. Hasan'a halifelikten vazgeçmesi halinde kızını vereceğini ve teklifini kabul etmezse kendisiyle savaşaacağını söyler. Fitnenin artarak savaşın çıkmaması için Hız. Hasan çaresizce Muâviye'nin bu teklifini kabul eder ve kızıyla evlenir. Buna rağmen Muâviye, yine de fitnessinden vazgeçmeyerek halifelik elinden gideceği korkusuyla kızını vasıtasıyla Hız. Hasan'ı zehirleterek şehit ettirir. Bu olay üzerine bölümde

Birâder hiç bulardan hayır gelmez
Bulardan inan ömüründe gülmez

Bularun kimseye yokdur vefâsı
Ve illâ zevcine çokdur cefâsı (73-74. Beyitler)

Bu fâni dünyânun budurur hâli
Sürer halkı vü kalur kendi hâli

Yüze gülicidür aldanma zinhâr
Fenâ dünyâyâ mağrûr olma ey yâr (99-100. Beyitler)

beyitleriyle Hız. Hasan'ın karısı üzerinden kadınların vefasızlığından, sözlerine itimat edilmemesi gerektiğinden ve Hız. Hasan'ın ölümüyle de dünyânın fâniliğinden bahsedilir.

Metnin en uzun bölümü 182 beyitle "Hazret-i Hüseyin'in Kerbelâ'da Şehîd Olduğunu Beyân Eder" başlığı altında olan son bölümdür. Hız. Hasan'ın ölümüyle Hız. Hüseyin, Muâviye'nin ölümüyle de Yezid halife olmuştur. Yezid de babası Muâviye gibi saltanatını güçlendirme peşindedir. Bu amaçla Hız. Hüseyin'e oğlu Utbe ile haber göndererek kendisine tâbi olması halinde huzura kavuşacağını söyler. Hız. Hüseyin de Utbe'ye Hız. Hasan'ı aldattıkları

gibi kendisini de aldatacaklarını söylerek Yezid'e tâbi olmayacağını söyler. Bu anlaşmazlık üzere Hâricîler, Hüseyinî'lere savaş ilan ederler. Savaş esnasında Hüseyinîler günlerce susuz bırakılarak perişan edilir. Hâricî-Hüseyinî savaşı devam ederken Kerbelâ denilen yerde 10 Muharrem 61'de Peygamber torunu ve tebâsı şehit edilmiştir. Ayrıca kana doymayan Yezid'in oğlu Şemir, Hz. Hüseyin canını teslim ettikten sonra onun başını keserek âlemin gözünü sel eden onulmaz yarayı açmış olur. Kerbelâ vakası metnimizde özetle böyle anlatılmaktadır¹³.

Kerbelâ mersiyesi olan bu son bölümde Hz. Hüseyin'den ve Yezid'den başka bazı isimler de geçmektedir. Bu isimlere değinmede fayda görüyoruz. İsimleri; Muâviye ve Hz. Hüseyin ile ilgili olanlar olmak üzere iki gruba ayırabiliriz. İlk grupta çoğu kez isimleri "pelîd" (alçak) sıfatıyla nitelendirilen; Yezid'in oğulları Şemir'in ve Utbe'nin isimleri vardır. İkinci grupta ise Hz. Hüseyin'in küçük denilecek yaşta ve babalarıyla şehit olan¹⁴ iki oğlu; Ali Ekber, Ali Asgar diğer tarafta On İki İmamların¹⁵ dördüncüsü olan Zeynel Âbidin'in ve İran'ın fethinden sonra Müslüman olup, Hz. Hüseyin'le evlenen Şehr-i Bânû Gazele'nin isimleri vardır. Hz. Ali'in oğullarını babalarıyla beraber Hâricîlere karşı savaşırken, Şehr-i Bânû'yu da 238. ve 239. beyitlerde Hz. Hüseyin'in vücudundaki okları çıkarırken ve yaralarını merhemlerken görüyoruz.

Son bölümde Hz. Hüseyin'e ait iki attan da bahsedilir. Bu atların birinin adı Edhem diğerinin adı Zülcenah'tır. Ayrıca Zülcenah'ın *Hadikatü's-Süeda*'da Peygamberimize ait olduğu da söylenir¹⁶. Hz. Hüseyin'in her iki atı da Kerbelâ'da, Hz. Hüseyin şehit edilmeden önce, Hâricîler tarafından oklanarak öldürülmüştür.

Metni şekil açısından değerlendirdiğimizde şunları söyleyebiliriz: Şiirler aruzun mefâ'ilün / mefâ'ilün / fa'ülün" kalıbıyla yazılmıştır. Yalnız bazı mısralar ve beyitler bu kalıba uymamaktadır. Kalıba uymayan mısralar (*) işareti ile, beyitler de (**) işaretiyle belirtilmiştir. Bu hece uzunluklarının ve kısalıklarının metinde şekilden çok mânânın ön planda

¹³ Kerbela olayının tarihi gelişimi için bkz. Ünal Kılıç, "Kerbela Vakası (Tarihi Süreç)", *Çeşitli Yönleriyle Kerbela (Tarih Bilimleri)*, Editör Âlim Yıldız, Sivas 2010, C.I, s. 15-48.

¹⁴ Ayrıntı için bkz. Fuzûlî, a.g.e. , s. 438-466.

¹⁵ On İki İmam:1.Hz. Ali 2.Hz. Hasan 3.Hz. Hüseyin 4.İmam Zeyne'l Âbidin 5.Muhammed Bakır 6.Ca'fer-i Sâdık 7.Musa Kâzım 8.Ali Rıza 9.Muhammed Takî 10.Ali Nakî 11.Hasanü'l Askerî 12.Muhammed Mehdi.

¹⁶ Ayrıntı için bkz. Fuzûlî, a.g.e. , s. 447-448.

olmasından dolayı bir kusur teşkil edecek türden olmadığını söyleyebiliriz. Metin transkripsiyonlu yazılırken metne bağlı kalınmıştır. Öyleki “anı, ana” vb. kelimelerin bazen “ñ” ile bazen de “n” ile yazılması, aynı şekilde “su” kelimesinin birkaç yerde “ş değil de s” sesi ile yazılması metne bağlı kalındığını gösterecektir. Metnin müellifinin bilinmediğini söylemiştik. Metnin bir bilinmeyen tarafı da ne zaman yazıldığıdır. Her ne kadar metnin yazıldığı zamanı bilmesek de metinde kullanılan “biti: mektup, kitap, muska [bitig], dirüş-: toplamak, güyegü: damat [küdegü], igen: pek, çok [iñen] ilti: hanım [elti], kak-: öfkelenmek, kızmak [kakı-], kiçi: küçük [kiçig], puş-: kızmak, tasalanmak, usanmak [buş-], süñü: süngü, mızrak, uş-: yığılmak [üş-], yoyul-: silinmek, yok olmak, yügrüş: hız, sürat, koşuş¹⁷ gibi kelimelerden hareketle metnin 15. yy. veya öncesine ait olduğunu söyleyebiliriz. Tüm bunlarla beraber metnin sanat kaygısından uzak, sâde bir dille yazıldığını da söyleyebiliriz.

Ḥazret-i ‘Alī’nüñ Oğullarına Ḥasan ve Ḥüseyn Didiklerinüñ Sebe-
bini Beyān İder

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Fa‘ülün

110b Pes ol vaqt kim Ḥasan dünyāya geldi
Bu ‘ālemler kamu şād oldı güldi

İrişdi Cebrā‘il ol dem Resül’e
Didi Allāh selām ider uşüle

Buyurdı saña Rabbüñ yā Muḥammed
Ḥabībimdür didi ğāyetde Aḥmed

‘Alī daḡi didi añunla ey cān
Ki Ḥārūn gibidür Mūsā’yla inan

5 Ki Ḥārūn’uñ o vaqt bir oğlı toğdı
Aña Şebber diyüben ad virildi

¹⁷ Burhan Paçacıoğlu, *VII-XVI Yüzyıllar Arasında Türkçenin Sözcük Dağarcığı*, Ankara 2006.

Ki ‘İmrân dilidür Şebber bilince
Hâsan dimek olur ‘Arab dilince

Bu kez şimdi ‘Alî’nün oğlu toğdı
Cihân handân oluben yüzi güldi

Hâsan kosunlar adını didi Hâk
Ki ya’nî Hârûn’a beñzeye muṭlak

İşitdi çün Resûlullâh bu sözi
Sevinüp şād u hürrem oldı özi

10 Biraz müddet çün andan soñra geçdi
Hüseyn daḫi ana rahmine düşdi

Çü müddet irdi toğdı ol sitäre
Zuhûra geldi bir nûr âşikäre

Yine Cebrâ’il irdi didi ey şâh
Selâm idüp saña ol Kâdir Allâh

111a Ki Hârûn Mûsâ’ya niceyse ey cân
‘Alî daḫi saña öyledür inan

Ki Hârûn’uñ kiçi oğlu toğdı
Aña Şübber diyüben ad virildi

15 Ki ‘İmrân dilidür Şübber bil inan
Hüseyn dimek olur ‘Arabca ey cân

‘Alî’nün kiçi oğlu çün toğusar
Anuñ nûru ile ‘âlem tolusar

Hüseyn disünler adın ‘ayânî
Ki teşbîh idüben Hârûn’a anı

Çü toğdı Fâtîma’dan mâh-ı tâbân
Hüseyn kodılar adını pes ol an

- Budur sebab aña ad koduklarına *
Hasan hem Hüseyin didiklerine
- 20 Pes andan sonra iş aña irişdi
Bular üç dört yaşına çün girişdi
- Ayağa binüben bunlar yürürler
Gezerek dedelerine varalar
- Resûlullâh görüben oldı şādān
Hasan'ı sağ dizine kodı ol an
- Hüseyin'i dağı sol dizine getürdi *
İkisi iki dizine oturdu
- Bularuñ sözleri ol pāk uşüle
İgen gāyetde hoş geldi Resûl'e
- 25 Hasan'ı öpdü ağzından o sultān
Hüseyin'üñ boğazından öpdü ey cān
- 111b Hemān ol dem gelüp Cebra'il indi
Selām virüp Resûl'e karşı tırdı
- Didi kim yā Muhammed bilgil ey şāh
Selām idüp saña ol Qādir Allāh
- Ki Haq buyurdu ingil didi baña
Hem üç hil'at dağı gönderdi saña
- Biri karadurur sen giygil bunı
Biri şaru Hasan giysün pes anı
- 30 Bu bir hil'at ki kızıldur bilesin
Hüseyin giysün didi aña viresin
- Dağı buyurdu Allāh yā Muhammed
İşid Rabbün ne dimişdür ey Ahmed

Niçün habîbim oğulların öpdi
Bizim sevgimizi yabana atdı

Revâmıdur benim karşımda tura
Oğulların öpüben yahşi göre

Benim ‘azzim celâl için bilesin
Gerekdür anlaruñ yasın urasın

35 Anuñ kim öpdüñ ağızından ben anı
Ağu içirem uçup gide cânı

Dağı anuñ öpdüñ boğazından *
Benim hükümüm budur diñlegil andan

Çafasından boğazlatdıram anı
Ki ‘atşân olup uça tatlu cânı

Çışşası budurur aña erenüñ
İki dostuñ arasına girenüñ

112a Didi hükümündür alur çâr-nâ-çâr
Baña dünyâda gösterme ey Settâr

40 Bu üslûb üzre Rabbine itdi niyâz *
Çıldı hâcetini kabul ol bî-niyâz

Yine öyle olupdur âhîr ey cân
Hasan zehr içüben oldu perişân

Çazret-i Çasan’uñ Ağıyla Öldiğini Beyân İder

İşid cânlar yakıcı bir ‘aceb söz
Ve illâ nice cân bilki cihânsuz

‘Alî’nüñ çünkü âhîr oldu hâli
Fenâdan hem beçâyâ döndi yolu

İkisi dağı kaldı anda hayrân

- Babası hasretinden bağı biryân
- 45 Çü hasretle geçindi nice eyyâm
İşidûñ sözümi tâ ki ne diyem
- Ĥilâfet yiri ĥâlî kaldı ey cân
Ĥasan'ı ĥalîfe kıldılar inan
- Ĥasan çün ĥalîfe oldı ey yâre
Ĥaber irişdi cümle hep diyâre
- Mu'âviye emîriydi o vaqtın
Tamam şevketle düzetmişdi raĥtın
- İşitdi çün ĥalîfe oldı anı
Ki derdiyle dutuşup yandı cânı
- 50 Anuñ def' için bir ĥile kıldı *
Müdârâ idüben yüzine güldi
- 112b Ĥalîfe olma sen ey nür-ı 'aynı
Ve illâ zâhir olur buĝz u kini
- Ĥalîfe olmazısan hoş göreyim
Güygü idünüp kızım vireyim
- Eğerçi sözüme uymazsañ ey yâr
Ara yerde olısar fitne bîdâr
- Budurur âĥiri mefhûm bilesin
Gerekdür kim sözüme sen uyasın
- 55 Ĥasan'a çünkü bu sözler irişdi
Ĥüseynile anı ol dem tanışdı
- Didiler kim ne müşkil oldı bu iş
İrişdi bize yine ulu teşvîş
- Sözine uymazısañ cenk olısar

Cihânı başumıza teng idiser

Aña uymağ gerekdür çâr-nâ-çâr
Ve illâ uymazısañ fitne artar

Şu ki ir gördiler bunlar sözünü
Kim alalar Mu‘âviye kızını

60 Bular bu kavli çünki muhkem itdi
Mu‘âviye’ye haber vardı gitdi

Çün işitdi Mu‘âviye bu sözi
Beğâyet hürrem u şād oldu özi

Cehâzını yaraqladı kızınıñ
Ki yâ’ni kim eri ola sözünüñ

Dügün idübeni gönderdi kızın
Nice yük bile virdi hep cehâzın

113a Getürdiler Hasan’a çünki kızını
Nice müddet virildi diñle sözi

65 Hasan’a cümle halk itdi itbâ’ı
Benî ‘Âlî’ye kim itmez inkıyâdı *

Gümân itdi Mu‘âviye ki emâret *
Gide elden deyü havf itdi gâyet

Hazer itdi beğâyet kendi özine
Ağu gönderdi pes anda kızına

Benim kızuma iletüñ tiz selâmım *
Yerine getürsün iş bu kelâmım

Eger bu işi iderse kızum *
Getürirser yerine iş bu sözüm

70 Kâmu oğullarımdan biñ seveyim

Añı bir şevketlü begüme vireyim

Bu sözler vardı anda kıza degdi
Atası sözi kızuñ göñlün egdi

Diledi kim ağuyı yidireydi
Hasan'ıñ tatlu cānına kıydı *

Birāder hiç bulardan hayır gelmez
Bulardan inan 'ömüründe gülmez

Bularuñ kimseye yokdur vefası
Ve illā zevcine çoğdur cefası

75 Bularuñ sözine inanma zinhār
Şuya binüp yile tayanma zinhār

Kişi nā-çār durur bularsuz olmaz
Velī 'ākıl olan zene inanmaz

113b Bu kez işid Mu'āviye kızımı
Atasınıñ işitdi çün sözini

Ağuyı aşa katdı diñle işi
Hasan'ıñ öñüne kodı o aşı

Yidi Hasan ol aşı çünki ey yār
Hemān düşdi kıluben āh ile zār

80 Ağu içini toğradı Hasan'ıñ
Ki yetmiş pāre oldı bağı anuñ

Çamusı geldi ağzından dökildi
Mübārek gözleri göge dikildi

Hüseyn işitdi anı kıldı efgān
Ki kardeş derdi yavuz olur ey cān

Çatına gelüben yırtdı yaçasın

- Dir ey gözüm nûrı niçün yatarsın
- Eyâ cānıyla sevdiğim qarındaş
Atam yerine buldığım qarındaş
- 85 Bunı saña kim itdi di bileyim
Senüñ dādını ben andan alayım
- Çomayım ben öcñi bunda aluram
Yâ başın keserüm yâhud ölürem
- Hasan ider ki ey gözüm nûrı bil
Saña ben ne dirisem sen anı kıl
- Baña bunı idene bil cevābı
Çıyāmetde ider Allāh ğazābı
- İdeni ben dimezem çün giderüm
Bu fāni dünyāyı hem terk iderüm
- 114a Ki sen de Haqq'a şal kimseyi kırma
Bu bābda kimsenüñ göñlini ırma
- Bunı iden baña itdiyse ey yār
Çıyāmetde birine biñ ide Çahhār *
- Hüseynile hemen söyleşdi bunı
Şehādet getirüp hem virdi cānı
- Hasan gitdüğini çünki bilüben
Fiğān iylediler iltiler gelüben *
- Bu derde hep felekler ağladılar
Feleklerde melekler ağladılar
- 95 Beğāyet yas idüp kıldılar āhı
'Aceb derde şataşdılar nigāhı
- Pes andan soñra Hasan'ı yudılar

İletüben muşallâda kıodılar

Namâzını kıluben itdiler cüş
Anı ‘Osmân yanında kıodılar hoş

Defn itdiler Hâsan’ı anda ey şâh
Didiler cümle halk *El-hükümü li’llâh*

Bu fâni dünyânuñ budurur hâli
Sürer halkı vü kıalır kendi hâli

100 Yüze gülicidür aldanma zinhâr
Fenâ dünyâyâ mağrûr olma ey yâr

Hayât-ı dünyânuñ bilgil hayâldür
Senüñ dünyâda turmağın muhâldür

Hâsan çünkü ecel cür’asın içdi
Beķâyâ ‘azm idüben anda göçdi

114b Bu kez kıaldı Hüseyin anda yaluñuz
Hâsan hasretiyle ğam-nâk bilüñüz

Medîne’de turup kııldı iķâmet
Daği iylerdi aşhâba imâmet

105 Bunuñ üstine geçdi nice müddet
Münâfıķdan çekerdı dürlü zağmet

Hâzret-i Hüseyin’üñ Kerbelâ’da Şehîd Oldığınımı Beyân İder

İşit yine ‘aceb tağrîr ideyim
Hüseyin’üñ kıışsasın tağrîr ideyim

Bu kez Şam’da diñle hâli ne oldı
Ecel irüp Mu’aviye anda öldi *

Anuñ oğlı Yezîd çün tağta çıķdı
Cihânı cevr i şerriyle yıķdı *

- Varıdı anda bir oğlı Yezîd'üñ
Ki 'Utbe idi adı ol pelîdüñ
- 110 Yezîd haykırdı oğlını didi kim
Ni direm diñle oğıl seni göreyim *
- Yürü ir imdi baña yarağ iyle
Medîne'ye varup Hüseyn'e söyle
- Hüseyn eger baña tâbi' olursa
Benim beglügimi qabul kılursa
- Beğâyet 'izzet ideyim aña ben
Var imdi ey oğul söyle diñlesin
- Benümile anı şulh u şalâh it
Ki 'ahdi muhkem idibgil berü git
- 115a Yezîd'üñ oğlı işitdi bu sözi
Medîne'den yaña döndi yüzi *
- İki er bilesince firāvân *
Medîne'ye irişdi bil o nādān
- Buluşben Hüseyn'e didi anı
Beğâyet hoş göreyim dir Hüseyn'i
- 'Aziz tutam baña tâbi' olursa
Ululayam baña bi'at iderse
- Hüseyn işitdi anda çün bu sözi
Melül olup perişān oldu özi
- 120 Didi yā 'Utbe sen bilgil Yezîd'i
Dedem aña cehennem ehli didi
- Cehennemîdürür didi Yezîd'e
Kıyâmetde varup çamuya gire

Cehennem ehlinüñ kolu yılandur
İşi cevri ü sitem özi yalandur

İnanmazam anuñ ‘ahdine bilgil
Neyce gönülün dilerse anı kılgıl

Hasan’a kız virüben va’adiyle
Cânına kıyduñuz biñ hida’yıla

125 Düşmanımdur vâ‘desin istemezem
Anuñ istimâletiyle iş itmezem *

Şekkerini baña zehir bilürem
Gösterdiği luftı faqr bilürem

Yezîd’ün oğlu işitdi bu sözi
Kağdı puşdı gâyet azdı yüzi *

115b Varurben atasına biti yazdı
İçinde bitinüñ çok fitne düzdi

Hüseyn’ün sözlerini yazdı aña
Diyeyim hâli neyce oldı saña

130 Yezîd’e çün biti gelüp irişdi
Okuyup biti kağdı puşdı *

Pes oğlına biti gönderdi andan
Didi oğlım sorarsa beni cāndan

Hüseyn’ün başını kessün getürsün
Aluben bunda katıma yatarsun

Haber irişdi ‘Utbe’ye çün anda
Didi idmezem bu işi bunda *

Eger kılmağa kaşdetsem bu işi
Belāya uğradıram bu başı *

135 Pes andan gitdi yine Şam'a geldi
Anı görüp Yezîd şād olup güldi

Didi 'Utbe Yezîd'e ki ey peder
Dirüş Bağdād'a imdi çeri gönder

Çerimiz çünki Bağdād'a varalar
Varup andan Kûfe'yi beklileyer

Varup anlardan hem bi'at alalar
Çamusını saña tâbi' kıllalar

Eger halk-ı 'Irak şöyle kıllalar
Varuben Hüsey'n'e tâbi' olalar

140 Zuhûra gelmedin gavğayı men' it
Belâ büyümedin fitneyi def' it

116a Bu söze ittifâk itdiler anda
Ki yetmiş biñ çeri cem' ola Şam'da

Varıdı bir oğlı daği Yezîd'ün
Ki adı Şemirdi hem ol pelidün

O Şemir çeriye baş dikdi vardı
Yürüdü Bağdād'a var diyü buyurdı *

Bular Bağdād'a gitdi çünki Şam'dan
Haber irişdi Kûfe'ye pes andan

145 Yezîd'ün fitnesini bildiler hep
Çamusı Yezîd'e cem' oldılar hep

Hüsey'n'e tiz biti yazdılar iğlām
Bitide didiler yā rüknü'l-İslām

Yezîd'ün fitnesi var ki bilesüz
Medîne'den gidüp bunda gelesüz

- Ki tā bizde çeri cem‘ iyleyevüz
Oların fitnesüñ def‘ iyleyevüz
- Biti geldi Hüseyñ’e gördi anı
Yüregi yanuben acıdı cānı
- 150 Begāyet acıyup beli büküldi
Dedesi türbesine tırdı geldi
- Varubeni dedesi türbesinde
Tamam hatmi oğudı hem yanında
- Pes andan soñra dañi yine tırdı
Yüzini dedesi kabrine sürdi
- Biraz yatdı Resül’ün türbesinde
- Ki ‘ālem faħrini gördi düşünde
- 116b Düşünde görüben ağladı ol cān
Gözyaşı yerine döküben kan *
- 155 Didi kim ey dede anı bilüñüz
Garīp ıaldım cihānda ben yaluñuz
- Ebübekir ‘Ömer ‘Oşman gideli
Dañi atam ‘Alī sefer ideli
- ‘Adūlar birbirin ıaşd itdi bize
Ki ħālümüz ħafı olmaya size
- Ĥasan ıarındaşımıñ noldığımı
Bilürsün ağulanup öldigini
- Yezīd’ün şimdi bunda ıaşdı baña
Ne ħālüm ola maħfı ola saña
- 160 Nolaydı bu güne ben irmeyeydim
Ki bu eħvali bāri görmeyeydim

Senüñ öñüñde olaydım nolaydı
Başuma bu belâ tâ gelmeyeydi

Resûlullâh dir ey gözüm nûrı bil
Fırâk iyleme gözün yaşımı sil

Seniñcün Hâk Te‘âla köşk yaratdı
Nebîler mertebesinde yaratdı

O köşke sen şu vaqtin varasın *
Meger bunda şehîd olup iresin

165 Ey gözüm nûrı bunda yatma sen tır
Yola gitmekliniçün yüz Hâk’â ur

Hâk’â’uñ sevdiğine sen inkıyâd it
Yürü var Kerbelâ’ya istinâd it

117a Boyun şungıl ne gelürse Hüdâ’dan
Ne tağdır olursa o gelür kazâdan *

Hüseyn uyandı ol dem uykusından
Kararı kalmadı hiç kayğusından

Alup ehlini cümle girdi yola
Kamu aḥbâb u yârân cümle bile

170 Yürüdiler bular yevmen fe-yevmen
Hâk’â’uñ emrine katel oldu cem’an

Hüseyn pes cem’atiyle geldi *
Kazâ-yı Kerbalâ’ya cümle konda

Kızıl topraklı yer idi odsuz yer
Havası ıssı ve gâyet şusuz yer

Hevâriciler daḥi öñ gelmişdi
Fırât suyu etrafın almışdı

- Hüseyn anı görüncek bildi ey cān
Ki vakt irişdi didi geçdi devrān
- 175 İrādet çün Hāk'ũndur ne kılalım
Pes andan gelene rāzı olalım
- Elümüzden ne gelür yazılana
Boyun şundum kamu Hāk'dan gelene
- Boyuña Hāriciler şuyı aldı
Hüseyniler şusuzluğdan buñaldı
- Zirā şu görmediler üç günidi
Şalātı hep teyemmümle kılurdi
- Yezīd'ũñ leşkeri üç gün oturdi
Daħi dördinci gün kāmēt getürdi
- 117b Oğılları Hüseyn'ũñ geldi yanına *
Ki firkat düşdi cümlenũñ cānına
- Susuzluğ cānlarına itdi te'sir
Şu resim ki dil itmez anı tā'bir
- Susuzluğa kibār şabır iderdi
Şağaruñ dem-be-dem uşşı giderdi
- Görinicek er 'avret itdi giryān
Melekler gökde ağlaşdı ey cān *
- Şemir'den ağlaşu şu istediler
Kin idüp bir kaçre şu virmediler
- 185 Cigerler yandı bunlar kaldı 'aşşān
Bu āteşden yanupdur insile cān
- Bularuñ sui' hālin söyleyeydim
Ne miħnet çekdüğün şerħ iyleyeydim

Ve illâ hiç dilim varmaz dimege
Ölürkeñ cümle hâlin söylemege

Didiler çäre ne taqdîr olana
Boyun şunduq cümle Haq'dan gelene

Bugün çekdüñüze göre zaḥmet *
Yarın birine biñ olısar raḥmet

190 Gerekdür ki Hevâriciler elinde
Şehâdet içer bile vara yüz anda *

Diyüp el urdılar cümle yarağa
Binüp ata yürüdiler şola şağa *

İriben Hâricî'nüñ 'askerine
Kırarak girdüler pes içlerine

118a Bular cenkde gönülleri perişân
Urdular kılınıcı hep şîr-i merdân

Hüseyn yorıldı çadırına geldi
Ve hem yaralarına merhem şara geldi *

195 Cihānuñ dirligi çün bir nefesdür
Kişi bu ki gönül virmek 'abesdür

Bunuñ şādlığı degmez ğamına
Yüzüñe güler ki koyar zemîne

Yazılan nesine bozulmaq olmaz
Kazâ vü kader gelür yoyulmaq olmaz *

Hüseyn'üñ boyña yoldaşları hoş
Girüp cenge katal iderdi hoş *

Ḳamusı cenk içinde şîr-i merdân
Şehîd oldılar anda bir bir ey cân

200 Bu kez kaldı Hüseyin oğullarıyla
Yaluñuz kaldı pes ol cânlarıyla

Üç oğlı varıdı Hüseyin'ün merdân
Şanasın her birisiydi arslân *

'Alî Ekber 'Alî Aşğar ikisi
Hem Zeynel 'Ābidîn idi birisi

'Alî Ekber 'Alî Aşğar civânân
Büyük yigitleridi bunlar ey cân

Hem Zeynel 'Ābidîn yedi yaşardı
Nazîr ne melek ne hod beşerdi

205 Pes andan soñra bular tırı geldi
Yarağıyla iki oğlı ata bindi *

118b Hüseyinile esenleşdiler ey cân
Şusuzluğdan bularuñ bağıri biryân

Yedi gün oldı şu içmedi bunlar
Hem ölüm acısı hem ıssı günler

Babaları elin gelüp öpdiler
İcāzetle dönüp cenge gitdiler

Şu resme Hāricî kırdılar çok
Nice yüz anıarı iylediler yok

210 Kazâ-yı āsmānı çün irişdi *
İkisi dağı şehîd oldı düşdi

Şehîd iylediler ol iki cânı
Anaları görüp kıldı figānı

Resûl'ü gör nice sever ümmetini *
Fedâ kıılır aña zürriyetini

- Hiuseyn anda çünki aldı yaluñuz
Didi Ehl-i Beyti'ne kim bilüñüz
- Didi görmüşem gece düşümde *
Didi oğlim şusuz aldı yabanda
- 215 Gele Kevşer şuyundan çün vireyim
Şekerden tatlu şuya andurayım
- Bu dünyā şuyı gibi tatsuz degildir *
Nice bir hasret çekerim gel güldür
- Bunı gördim bilün ben de giderim
Bugün bu fāniyi ben terk iderim
- Çü bildi hükmi-i Sübhānı irişdi
Varuben Ehl-i Beytile görüşdi
- 119a atı ağlaşdılar seyl oldı başlar
Bile ağlaşdı yirler tağ taşlar *
- 220 Hiuseyn'ün iki atı varıdı bil
Uçar uşudı yā atı eser yil
- Birine Edhem atı dirleridi
Birinün Zülcehağ hem adı idi
- Eyerletdi atun ikisini bile *
Pes Edhem atına oldı süvāre
- amu cenk āletini hep daındı
Velākin şusuzın yüregi yandı
- Şitābān varuben meydana girdi
Hevāriciler turuben çağırdı
- 225 Didi kim ey utanmaz Hāriciler
Bu itdüñüz tuğyānı kim ider *

Müsülmanuz diyü dâ'vâ idersüz
Ne itdük size böyle hayırsuz *

Resûlullâh benim ceddim degil mi
'Aliyy-ül Murtażâ atam degil mi

Anamdur Fâtıma daği bilürsüz
Niçün bize bu işleri kılırsuz

Ne milletsüz diniñüz hem ne dinde
Ki şusuzın kırdısuz bizi bunda

230 Hüseyn söyleyicek anda bunı
Hevâriciler uşdı töldi çevre yanı *

Oğa tutdı Hevâric çevresine
Hüseyn daği süñü aldı eline

119b Bulara hamle kıldı şâh-ı merdân
Nice yüz Hâriciyi itdi bî-cân

Ne cânibe segirtür itler kaçardı *
Süñüsü birden önüne geçirdi

Egerçi nice biñ kırdı çevresinden **
Velî cânına batdı oğ yarısından

235 Ki çok zaħm irüşüp süst oldu katı
Hem oğdan germi oldu Edhem atı

Çü Edhem atı Hüseyn'i aldı kaçdı *
Gelüben Ehl-i Beyt'ine irişdi

Hüseyn gelüp çadır önüne düşdi
Görüp Ehl-i Beyt üstüne uşdı *

Görüp Şehr-i Bânü yaşı akardı
Hüseyn'ün bir bir oğların çekerdı

- Ol oq yaralaruñ qannan silerdi
Ki merhem düzüben aña sürerdi
- 240 Pes Edhem atınuñ vâ‘desin yitdi
Ki oq yaralarından işi bitdi
- Ûseyn’uñ ayağına sürdi yüzün
Düşdi yanına öldi yumdı gözün
- Anı görüp Ûseyn’uñ yandı cânı
Zira hoşnud idi severdi anı
- Ûseyn’uñ çün yaraları şarıldı
Duruben Zülcenaḥ atına bindi
- Aluben süñüsin eline gitdi
Varup Ûevâricîyi birbirine qatdı *
- 120a Yine oq atdılar aña igen çok
Ûesabsızdı lâkin doqındı bir oq
- Meger demreni ağılu idi anuñ *
Tamam acıtdı cânını Ûseyn’uñ
- Bu zahmıla qalmadı hiç tãqati
Zebûn itdiler hem oqıla atı
- Gine atı hemân geriye döndi
Mecâli qalmayup tayandı tırdı
- Meger bir Ûâricî qarşuda tırdı
Bir ağılu oqıla daḥi urdı
- 250 İki ağı Ûseyn’uñ ‘aqlın aldı
Atınuñ boynuna şarmaşup indi
- Ûseyn düşdi atı tırdı yanına
Uşa geldi Ûevâric çevresine

Geleni çiftesiyle men' iderdi
Hevâric kórkıdan geri giderdi

Atuñ bu heybetini gördiler çok
İrağdan urdılar yarağıla oğ

Gelüben at yanına çökdi dizin
Hüseyn'ün ayağına sürdi yüzün

255 İñüldüsi işidenleri yağıdı
Gözinüñ yağı seyl oluben ağıdı

Pes andan tıruben segürdüp vardı
Hüseyn'ün çadırı önünde tırdı

Başın yere degüben dökdi yağı
Çü bildiler Hüseyn'ün bitdi işi

120b Fiğân idüp hatunlar açdılar baş
Bile ağlağıdılar yir gök kırı yağı

Bularuñ zârını gördi melekler
Bile ağladılar kamu felekler

260 Şu handa itdiler efğânı anda
Ki şan cânları kalmadı bedende

İki başdan yürüdi cenge her kul
Hüseyn fırsat āba buldı bir yol

Şudan yaña yügürdi ol pür şitābı **
Diledi anda içe bir kağre ābı

Şunmuşken şuya destini ol emîn
Tır-i baran iyledi a'dā-yı dîn

Ğomañuz diyü haykırdı Şemir-i dūn *
Şu yerine iyleñüz bağırını hūn

- 265   Kazâyıla irişdi bir oğ ağızına
          Geçdi sehm'ül-mevt oluben mağzına
- Kıldılar ol şāhı katl için şalā
          Her yañdan yügürüşü geldi belā
- Neylesün bir teşne cān biñ tiriyle
          Yaluñuz şir bir süri hıznırile
- Hem 'atş itmişdi ol şāh-ı zebün **
          Otuz üç zahmıla hem bağı hün
- Yüz urup toprağa pür derd-i enīn
          Haqq'a teslim itdi cānın ol emīn
- 270   Zī şehādet zī sa'ādet sādıqun
          Diyelüm *İnnā li'llāh ve innā ileyhi rāci'un* *
- 121a   Çünki cānın teslim itdi ol emīn
          Şemir mel'un irişdi geldi hemīn
- Kesdi hañçerle mübārek başını
          Seyl kıldı 'ālemin göz yaşını
- Ey dirığa kim duyar bu māteme
          Kañkı cān iyler taħammül bu ğama
- İyleyüp āl-i Resül'i teşne cān
          İdeler bağırını biñ zahmile kañ
- 275   Ümmetiseñ āh u fiğān eylegil
          Pes bu ğamla bağırunı kañ eylegil
- Delük delük iyilesem sīnemi ney-vār *
          İñlesem her dem 'aceb mi zār zār
- Nice şabr itsün kişi bu derde āh
          Hikmet-i ğayret senün ey pādīşāh

Kim senüñ 'aşkuñla olsa mübtelâ
Gönderirsin pîş-keş derd ü belâ

La'l-veş kan yutdurup kâmillere *
Deldirirsin bağrını cāhillere

280 İñledirsin ney gibi 'uşşâkuñı
Cenk idersin kâmet-i muştâkuñı

Yokdurur bu derde pâyân nidelüm
Kışşayı bunda tamam iyleyelüm

Yevm-i 'Âşürâ'da idi bu katal
Hem daği ihdâ vü sittin idi sâl

Çün tamam oldu cidâl harb u harb
Toldı ol gün zulmetiyle Şark u Ğarb

121b Giydi 'âlem mâtem için kara ton
Âsmândan yağardı yağmur gibi hün

285 Oldı nevâhîde ne varısar çub-ı seng *
Oldı ol hündan ser-a-ser la'l-i reng

Çün melekler ağladılar bi't-tamam
Nev hasın işitdi cennetüñ hâs-u 'âlam *

287 Gerçi oldu çok 'âliyem bî-kıyâs
Lîk inşâf itmedi ol şerr-i nâs